

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

GENT, Kasteellaan 109-129

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°.8

ONDERDEEL PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE

BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2017

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Administratieve fiche	3
1.2	Omkadering van het onderzoek	5
2	GEMOTIVEERD ADVIES	6
2.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	6
2.2	Impactbepaling van de geplande werken	6
2.3	De waardering van de site	7
2.4	Bepaling van de maatregelen	8
3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	9
3.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	9
3.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	9
3.3	Onderzoekstechnieken	10
3.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	10
3.5	Randvoorwaarden.	10
4	BESLUIT	11
5	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	12
6	LIJST VAN FIGUREN.....	13

1 INLEIDING

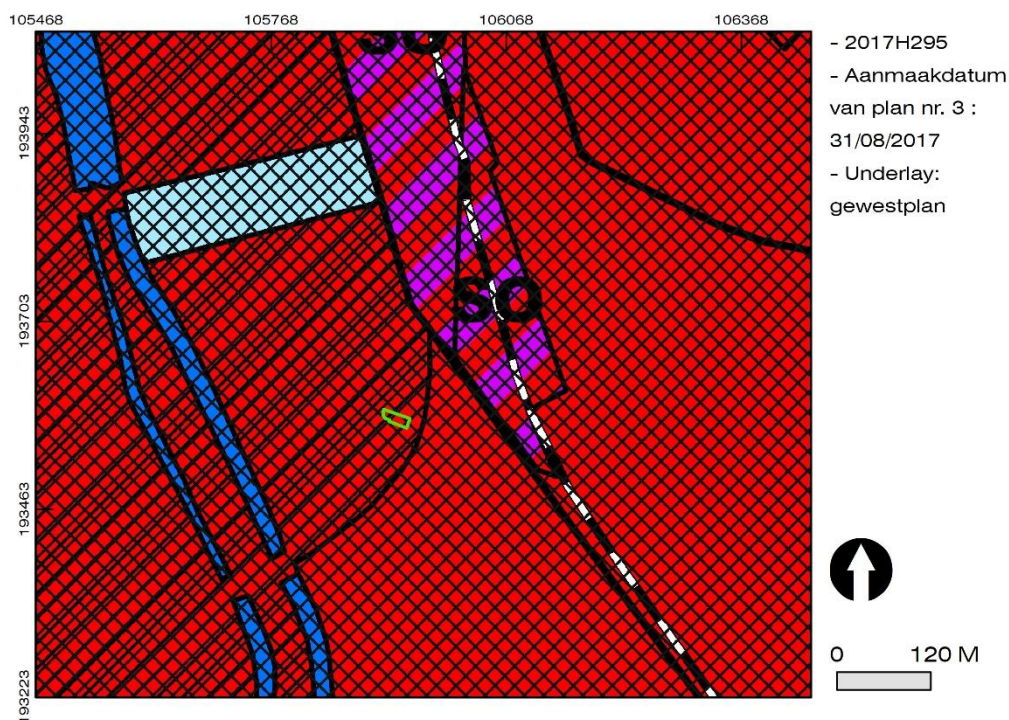
1.1 Administratieve fiche

Projectcode Onroerend Erfgoed	2017H295
Projectgebied	Gent, Kasteellaan 109-129
Grootte projectgebied	405 vierkante meter
Ligging	Oost-Vlaanderen, Stad Gent, Kasteellaan 109-129
Lambert 72-coördinaten (m)	(NW): X: 105912,402 x Y: 193591,02 meter (ZO) X: 105941,484 x Y: 193566,849 meter
Kadaster	Afdeling: 4 Sectie: D Percelen: 186F2
Initiatiefnemer	AUVANI bvba Tramstraat 14 9910 Ursel
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	GEN-KAS
Type onderzoek	Archeologienota
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2017
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2017. <i>Archeologienota naar aanleiding van een nieuwbouwproject te Gent, Kasteellaan 109-129</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 8, Gent.
Termijn van het onderzoek	7 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Bart De Smaele/erkend archeoloog Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Hembyse bvba/erkend archeoloog
Gecontacteerde regiospecialisten	Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent)
Resultaten	19 ^e -eeuwse bebouwing
Aanbeveling	Geen verder onderzoek
Bewaarplaats archief	Geen erkend depot van toepassing
Bewaarplaats roerende archeologische objecten	Geen erkend depot van toepassing
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

1.2 Omkadering van het onderzoek

In de zomer van 2017 werd door CAAN Architecten aan Hembyse Archeologie gevraagd een archeologienota op te maken voor het toekomstige woningenproject aan de Kasteellaan 109-129 te Gent.

5

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied, aanmaakschaal 1:1.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie onderdelen: een privacyfiche (niet publiek beschikbaar), een verslag van resultaten en een programma van maatregelen.

In onderstaand onderdeel wordt gemotiveerd waarom geen verder onderzoek geadviseerd wordt.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het uitgevoerde vooronderzoek is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, aangezien een vooronderzoek met ingreep in de bodem binnen het projectgebied niet mogelijk was. De gronden zijn op dit moment volledig overwoekerd, inclusief een aantal bomen die mogelijk behouden dienen te worden. Een beslissing hieromtrent is, op het ogenblik van het opstellen van deze archeologienota, nog niet genomen (zie §3.5. *Randvoorwaarden*).

Dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaat dus louter in de vorm van een bureauonderzoek.

Dit bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- er is een inzicht verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, waardoor de potentiële impact op het bodemarchief duidelijk is geworden
- er werd terreinbezoek en een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren.

6

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

2.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit verschillende elementen.

In eerste instantie wordt het terrein bouwrijp gemaakt waarbij onder andere de struiken en (een deel van) de bomen gerooid worden.

In een volgende fase wordt een nieuwbouw appartementsblok met 5 bovengrondse en één ondergrondse bouwlaag gebouwd. Hierbij wordt voornamelijk de zone aangetast waar heden een bouwput aanwezig is die afkomstig is van de uitbraak van de 19e-eeuwse woonhuizen. Aansluitend hierop volgt de aanleg van

nutsleidingen, rioleringen, regenwaterputten en dergelijke. Op het achterplan wordt een fietsenberging voorzien.

Gelet op de integrale verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed dienen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- maatregelen genomen te worden ten einde deze archeologische sites vast te stellen, te registreren, te waarderen en te behoeden van vernietiging.

Deze maatregelen worden in §3. *Programma van Maatregelen* besproken.

2.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. het onderzoeksgebied voor zo ver gekend tot in de 17e eeuw overstromingsgebied is geweest en er dus een alluviaal pakket op de site aanwezig was.
2. Dit kan worden bevestigd op basis van boringen uit de 19e en 20e eeuw, waarbij blijkt dat er in deze laagvlakte een alluviaal pakket van 2 à 3 meter dik aanwezig was. Hoewel deze pakketten in theorie een goede bewaring van sporen mogelijk maken, betekent dit ook dat deze gronden weinig in trek zijn voor permanente menselijke activiteiten, zoals bewoning.
3. Aan het einde van de 16e eeuw werd een nieuwe verdedigingsgordel aangelegd rondom de stad, gebaseerd op de loop van de Rietgracht. Hierdoor komt de noordwestelijke deel van het projectgebied binnen de verdedigingsgracht van de stad te liggen. Boorverslagen van sonderingen in de omgeving van het projectgebied maken melding van een aanvulling die tot 6,5 meter onder het huidige maaiveld reikt. De Rietgracht werd gedempt in de 19^e eeuw, waardoor inderdaad sprake is van een eenmalige aanvulling in plaats van een geleidelijke dichtslibbing/opvulling van de gracht. Archeologisch onderzoek van deze aanvulling levert bijgevolg weinig kenniswinst op.
4. De verstoringen door de bouw en uitbraak van de woonhuizen en het achterliggend bijgebouw, inclusief de bijhorende nutsleidingen, zijn -gelet op de beperkte oppervlakte van het gebied- zeer ingrijpend. De aanwezige bouwput aan de straatzijde geeft een goed beeld van de impact hiervan op het bodemarchief, dat zo goed als volledig verstoord is.¹

¹ Deze visie werd bovendien gestaafd door de Dienst Stadsarcheologie Gent.

5. De heden niet-verstoorde zones binnen het onderzoeksgebied beslaan 15,6% van de totale oppervlakte van het projectgebied waarin eventueel goed bewaarde archeologische sporen aanwezig kunnen zijn.
6. De geplande ingrepen beperken zich in grote mate tot de reeds verstoorde zones: het appartementsblok wordt ingeplant ter hoogte van de aanwezige bouwput. De hiermee gepaard gaande verstoring zal nauwelijks dieper reiken dan de reeds aanwezige bouwput. Helemaal achteraan komt een bijkomende verstoring van 30m², hoewel de impact hiervan ook beperkt zal zijn aangezien deze zich op de helling naar de bouwput bevindt, waar de bodem ten gevolge van de uitbraak ook reeds verstoord is. De impact van de fietsenberging is beperkt in diepte (tot 15 cm onder het maaiveld) en bevindt zich bovendien in de 19^e-eeuwse grachtdemping.

Op basis van deze data kan worden gesteld dat de kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zeer laag is en beperkt blijft tot een klein oppervlak. Bijgevolg zullen eventueel aanwezige archeologische sporen niet in een ruimere archeologische context geïnterpreteerd kunnen worden. De site moet dus beschouwd worden als historisch waardevol, maar archeologisch niet waardevol.

2.4 Bepaling van de maatregelen

8

Het volledige projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

3.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Kan op bouwhistorisch vlak nuttige informatie opleveren, maar biedt geen meerwaarde voor de archeologische verwachting van het projectgebied.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting is de facto mogelijk op een beperkte oppervlakte (17%) maar zal worden vertroebeld door puinpakketten. Hoge kostprijs.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De site is overwoekerd.
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Niet mogelijk omwille van aanwezigheid van puin, boomwortels en dicht struikgewas.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van steentijdartefactsites binnen het projectgebied. Tevens weinig effectief voor het opsporen van grondsporen.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	JA	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat er geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

3.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

3.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

3.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

4 BESLUIT

De bureaustudie heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied aan de Kasteellaan nr. 109-129 pas in de 19^e eeuw bewoond was. Voor oudere sporen werden geen concrete aanwijzingen aangetroffen: de situering van het projectgebied binnen het overstromingsgebied van de Schelde liet immers geen permanente activiteit toe. Pas in de 17e eeuw, na de uitbouw van een heus waterwegennet binnen en rondom de stad Gent, is er mogelijks sprake van het in cultuur brengen van het terrein. De bouw, en later de afbraak, van twee burgerhuizen, inclusief één bijgebouw, hebben echter een nefaste impact gehad op het bodemarchief.

De bureaustudie heeft dus toegelaten een duidelijk antwoord te bieden op de vraag of zich al dan niet een archeologische site binnen het projectgebied bevindt. Bijgevolg is verder onderzoek op de site niet noodzakelijk en is het bepalen van een vervolgstategie evenmin noodzakelijk.

5 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 3	Situering van het projectgebied op het gewestplan en de topografische kaart	digitaal

6 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied, aanmaakschaal 1:1.	5
---	---

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: bart@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE